

Dyslexieprotocol RGO College

Herzien November 2024 door

Ellen van Peperstraten – Zoomer en Marianne van der Goot - Kersten

Inleiding

RGO College heeft dit dyslexieprotocol opgesteld als leidraad voor leerlingen, ouders, docenten en schoolleiding zodat duidelijk is wat de RGO kan bieden op het gebied van ondersteuning bij dyslexie. Leerlingen met dyslexie moeten dezelfde kansen krijgen om onderwijs te kunnen volgen als leerlingen die geen taalbelemmering hebben. Ons uitgangspunt is een goede afstemming tussen de hulpvraag van de dyslectische leerling en de begeleiding die onze school kan bieden. In gevallen waarin het dyslexieprotocol niet voorziet, beslist de directie.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Wat is dyslexie?	4
Signalering en doorverwijzing	5
Ondersteuning.....	6
Ondersteuning in en buiten de klas.....	6
Ondersteuning bij toetsen.....	6
Faciliteiten eindexamen	7
Dispensatie Frans/ Duits	8
Verantwoordelijkheden van de leerling.....	9
Organisatie	10
Coördinator Onderwijsondersteuning.....	10
Dyslexiecoördinatoren	10
Bijlagen:	11
Websites:	11
Bijlage I: Overzicht compenserende maatregelen MVT	12
Bijlage II: Protocol Dyslexie en ICT.....	13
Aandachtspunten en adviezen voor dyslectische leerlingen:	13
Aanvraag.....	13
Toetsen	14
Examenregels.....	15

Wat is dyslexie?

Dyslexie komt oorspronkelijk uit het Grieks: 'dys' betekent 'beperkt' en 'lexis' betekent 'woord'. De essentie van het begrip is dat de leerling met dyslexie moeite heeft met lezen. We hanteren de definitie van de Stichting Dyslexie Nederland:

“Dyslexie is een lees- en/of spellingprobleem dat ernstig en hardnekkig is en dat gedifferentieerd dient te worden van laaggeletterdheid als gevolg van een gebrekkig onderwijsaanbod en als gevolg van een bredere omgevings-, neurologische, sensorische en/of gedragsproblematiek” (Brede Vakinhoudelijke Richtlijn Dyslexie, 2021).

Dyslexie gaat om een ernstige lees- en/of spellingachterstand die hardnekkig is. Ondanks voldoende gelegenheid tot leren en extra hulp en aandacht, verdwijnen de problemen niet. Dyslexie is een handicap die niet te verhelpen is. Het probleem ontstaat door een functiestoornis in de hersenen. Het is niet altijd gemakkelijk dyslexie te herkennen, want dyslexie komt in verschillende gradaties voor: van zwak tot zeer ernstig (Schoots, 2002). Dyslexie heeft tevens een genetische factor.

Primaire symptomen van dyslexie zijn problemen met de verwerving van technische lees- en spellingvaardigheden. Het automatiseringstekort uit zich in het voortgezet onderwijs vooral bij complexe taken (lange teksten, functionele schrijfp opdrachten) en de Moderne Vreemde Talen.

Ons dyslexiebeleid richt zich op de leerling die in het bezit is van een officiële diagnose (met daaraan gekoppeld een dyslexieverklaring) afgegeven door professionals die gekwalificeerd zijn voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek, zoals een erkend GZ-psycholoog (BIG-register), een K&J-psycholoog (register NIP) of een orthopedagoog-generalist (register NVO).

Signalering en doorverwijzing

Dyslexie wordt in de meeste gevallen al vastgesteld in het basisonderwijs. Het komt echter voor dat de diagnose pas wordt gesteld wanneer een leerling al op het voortgezet onderwijs zit. Om dyslectische leerlingen zo snel mogelijk op te sporen, neemt de RGO in het brugklasjaar het signaleringsonderzoek af bij leerlingen die met opvallende achterstanden op het gebied van lezen en spellen naar het voortgezet onderwijs zijn gekomen. Leerlingen uit andere leerjaren met problemen op het gebied van taal en spelling kunnen ook in deze screenings worden meegenomen.

Hiervoor gebruiken we het signaleringsonderzoek dyslexie. Dit onderzoek bestaat uit verschillende onderdelen zoals een dictee en een stilleestoets. Dit onderzoek wordt afgenomen door een van de dyslexiecoördinatoren (zie pagina 9).

Met dit signaleringsinstrument kunnen we in kaart brengen welke leerlingen mogelijk problemen hebben met het technisch lezen en spellen. Let wel, het is géén diagnostisch instrument waarmee vastgesteld kan worden of er ook sprake is van dyslexie. Daarvoor is nader onderzoek nodig. Op basis van alle verzamelde informatie wordt voor de leerlingen die daarvoor in aanmerking komen verder onderzoek opgestart door de dyslexiespecialist waar de RGO mee samenwerkt. Verdere communicatie met ouders verloopt dan via deze dyslexiespecialist.

Voor de leerlingen die al over een verklaring beschikken, wordt aan het begin van het schooljaar, in een gesprek met ouders, leerling en de dyslexiecoördinator, bepaald welke faciliteiten en hulpmiddelen toegekend worden. Dit wordt vastgelegd op een dyslexiekaart. De leerling moet deze kaart tijdens alle toetsen kunnen tonen aan de vakdocent, surveillant of examinator.

Ondersteuning

Het (leren) omgaan met lees- en/of spellingproblemen of dyslexie doet de leerling niet alleen. De mentor of dyslexiecoördinator vormt vaak het eerste aanspreekpunt voor ouders en leerling. Zij stemmen faciliteiten en hulpmiddelen met de leerling af. Docenten bieden ondersteuning tijdens de reguliere lessen en de flexuren. Daarnaast biedt de onderwijsondersteuning - indien nodig - aanvullende taakgerichte (studie)begeleiding. Voor specifieke vragen kunnen er individuele gesprekken met onze dyslexiecoördinatoren worden aangevraagd.

Ondersteuning in en buiten de klas

Alle dyslectische leerlingen krijgen eenmalig een dyslexiekaart met daarop naam en leerlingnummer. Het geeft recht op de volgende faciliteiten en hulpmiddelen:

- Indien een dyslectische leerling gebruik wil maken van dyslexiesoftware in de vorm van Kurzweil, moet dit besproken worden door de mentor en ouders met de dyslexiecoördinator. Meer informatie over het gebruik hiervan staat beschreven in de bijlage Protocol dyslexie en ICT.
- Leerlingen kunnen gesproken schoolboeken bij Dedicon bestellen. Ouders schaffen de schoolboeken aan en kunnen de kosten declareren bij de administratie van de RGO.
- Onverwachte leesbeurten worden bij dyslectische leerlingen zo veel mogelijk beperkt. De meeste dyslectische leerlingen hebben veel moeite met het hardop lezen van teksten, vooral als ze onverwachts een beurt krijgen. Een docent kan wel aan de leerling vragen een leesbeurt voor een les voor te bereiden.
- Tijdens de flexuren kan de leerling op eigen initiatief extra uitleg krijgen door vakdocenten.
- Dyslectische leerlingen kunnen in aanmerking komen voor extra ondersteuning bij het leren leren.
- Bij leerlingen met ernstige dyslexie wordt een vinger aan de pols gehouden door middel van monitoring en voortgangsgesprekken met de dyslexiecoördinator.

Ondersteuning bij toetsen

- Een dyslectische leerling heeft recht op extra werktijd (20%) bij het maken van toetsen. Extra tijd geven biedt vaak logistieke problemen. Doorwerken in pauzes, gedurende het begin van een volgende les of na schooltijd, kan een leerling bovendien stress opleveren. Dit kan voorkomen worden door het proefwerk zo te maken dat alle leerlingen de toets in een lesuur af kunnen hebben, dus inclusief verlenging voor dyslecten en andere leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Docenten kunnen er ook voor kiezen om leerlingen met dyslexie minder opdrachten te laten maken.
- Dyslectische leerlingen hebben baat bij een duidelijke lay-out en een goed leesbaar lettertype, voldoende regelafstand en genoeg lege ruimte tussen de opgaven. Arial

12 of Calibri 12 zijn uitermate geschikt voor dyslectische leerlingen. Een vergroting is niet nodig.

- De centrale examens zijn in puntgrootte 12 en mogen niet vergroot worden, de letters in tabellen en grafieken worden niet tot puntgrootte 12 vergroot. Een loep(liniaal) kan voor de gewenste vergroting zorgen.
- Indien de toets op het (digitale) bord wordt gegeven, kunnen dyslectische leerlingen een toets op papier uitgereikt krijgen.
- Dyslectische leerlingen hebben maximaal 1 taal/luistertoets, waarvoor geleerd moet worden, per dag.
- Leerlingen zetten bij het maken van een toets een D bovenaan het antwoordenblad als reminder voor de docent.
- De vaksecties Nederlands, Engels, Frans en Duits hebben intern afspraken gemaakt met betrekking tot compenserende maatregelen. Een overzicht van de afspraken is te vinden in bijlage I: Overzicht compenserende maatregelen MVT.
- Waar mogelijk en waar nodig biedt de docent de dyslectische leerling de mogelijkheid om een toets of schriftelijke overhoring mondeling af te leggen. Dit mag alleen in overleg met de coördinator onderwijsondersteuning en teamleider.

Faciliteiten eindexamen

Voor het treffen van aanpassingen in de wijze van examinering bij kandidaten met dyslexie is een deskundigenverklaring nodig op grond van artikel 3.54 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020. Leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring kunnen tijdens het schoolexamen (SE) en centraal examen (CE) gebruik maken van onderstaande faciliteiten.

Toegestaan is:

- standaard tijdverlenging van 30 minuten.

Als er sprake is van meerdere beperkingen, bijvoorbeeld ADHD en dyslexie, dan mag de extra tijd niet bij elkaar worden opgeteld. Mocht de leerling meer dan een half uur tijdverlenging of andere dan bovenstaande aanpassingen nodig hebben, dan zal er een overleg moeten plaatsvinden met het College voor Toetsen en Examens.

Een uitzondering voor meer dan een half uur extra tijdverlenging vormen anderstalige leerlingen met dyslexie die korter dan zes jaar in Nederland verblijven en ook minder dan zes jaar onderwijs gevolgd hebben in Nederland. Zij kunnen twee keer een half uur extra tijd krijgen.

- Verklanking (voorlezen van teksten)

Op grond van de deskundigenverklaring kan de directeur aan een kandidaat met een leesbeperking het recht op audio (voorlezen) toekennen. Bij de centrale examens kan de verklanking op twee manieren worden uitgevoerd:

- door middel van spraaksynthese (Kurzweil) waarbij de digitale tekst omgezet wordt in computerspraak.

- door een toezichthouder op verzoek incidenteel te laten voorlezen. Dit kan alleen wanneer de eerste manier niet mogelijk is.

Meer informatie over het gebruik hiervan staat beschreven in bijlage II Protocol dyslexie en ICT.

Alle aanpassingen in de wijze van examinering, ook standaard aanpassingen als een half uur extra tijd, moeten worden gemeld bij de Inspectie. De melding is NIET een vraag om toestemming, maar is een handeling om aangepaste examinering te kunnen monitoren. Meldingen in het kader van artikel 3.54 en 3.55 (afwijking wijze van examineren) Uitvoeringsbesluit WVO 2020 dienen zo spoedig mogelijk te worden gedaan in het Internet Schooldossier (ISD) van de Inspectie van het Onderwijs.

De wet- en regelgeving rondom examens kan veranderen. Kijk voor de meest recente informatie op: www.examenblad.nl. (kandidaten met een ondersteuningsbehoefte).

Dispensatie Frans/ Duits

De moderne vreemde talen maken een belangrijk deel uit van het curriculum. De vakken Frans en Duits zijn tot en met klas 3 verplicht op havo en vwo. Vanaf klas 4 mogen beide vakken worden gedispenseerd. Dit is een landelijke regel. Voor de onderbouwleerlingen met dyslexie proberen de collega's het voor de leerling werkbaar te maken door bijvoorbeeld, sommige toetsen mondeling af te nemen of voor een passender leesboek te kiezen. Voor mavoleerlingen maakt men in de onderbouw in zeer uitzonderlijke gevallen de keuze om 1 van de 2 vakken alvast te dispensereren. Dat mag, mits een gedegen onderbouwing hiervoor gegeven kan worden. Dit verzoek moet bij de teamleider ingediend worden.

Verantwoordelijkheden van de leerling

Een leerling met dyslexie heeft recht op ondersteuning maar is ook verantwoordelijk voor zijn eigen leerproces. Van de leerling met dyslexie wordt daarom op een aantal terreinen extra inzet verwacht:

- Let goed op in de les.
- Schrijf het huiswerk duidelijk op en maak een planning.
- Zorg voor goede aantekeningen. Maak eventueel kopieën van de aantekeningen van een medeleerling.
- Vraag aan de docent om je werkboek/ schrift regelmatig te controleren en fouten te verbeteren.
- Werk iedere dag, werk vooruit, maar niet te lang achter elkaar.
- Gebruik software om woordjes te leren, maar blijf ook schrijven.
- Lees een tekst opnieuw als je niet weet wat er staat.
- Maak aantekeningen en schema's tijdens het huiswerk.
- Maak kopieën van de leerstof uit je leerboek. Op de kopieën kun je tijdens het leren, met bijvoorbeeld een markeerstift, belangrijke zaken aanstrepen.
- Vraag om extra tijd voor het voorbereiden van een leesbeurt of mondelinge overhoringen.
- Volg flexuren om extra te oefenen, vragen te stellen en je voor te bereiden op toetsen.
- Probeer pluspunten te halen voor de vakken waar je goed in bent.

Organisatie

Coördinator Onderwijsondersteuning

Ouders stellen de school op de hoogte van de diagnose dyslexie. Bij aanmelding van de leerling op de RGO, of direct na vaststelling van de diagnose dyslexie, moet een kopie van de verklaring en het bijbehorende onderzoeksverslag ingeleverd worden bij de coördinator onderwijsondersteuning. Zonder geldige verklaring kan de RGO geen faciliteiten verlenen. Het team Onderwijsondersteuning zorgt ervoor dat de verklaring wordt toegevoegd aan het leerlingdossier bij de administratie en dat de diagnose vermeld wordt in het leerlingvolgsysteem (LVS).

Een geldige dyslexieverklaring moet voldoen aan een aantal criteria:

- Het onderzoek moet uitgevoerd zijn door een daartoe bevoegde psycholoog of orthopedagoog. Deze moet in het bezit zijn van een diagnostiekaantekening. Eindverantwoordelijke is altijd een GZ-psycholoog of orthopedagoog-generalist.
- De verklaring dient volgens de landelijke richtlijnen te zijn opgesteld;
- Er dient een conclusie te zijn die vermeldt dat de leerling dyslectisch is.
- De verklaring bevat tevens een advies voor de behandeling of begeleiding van de leerling.

Bij twijfel en/of onduidelijkheid over de dyslexieverklaring behoudt de RGO zich het recht voor navraag te doen bij de instelling die de verklaring heeft afgegeven.

Indien het wenselijk is specifieke problemen in kaart te brengen, of als de leerling dreigt vast te lopen door zijn of haar dyslexie, kan de mentor in samenspraak met de ouders de leerling aanmelden bij de coördinator onderwijsondersteuning. Na ontvangst van de aanmelding gaat deze na welke begeleiding gewenst en mogelijk is.

Dyslexiecoördinatoren

De dyslexiecoördinatoren zijn:

- mw. M. van der Goot- Kersten
Voor leerlingen onderbouw met dyslexie en de afname van het signaleringsonderzoek.
- mw. E. van Peperstraten- Zoomer
Voor leerlingen bovenbouw met dyslexie en leerlingen die werken met Kurzweil.

De administratie houdt een lijst bij met alle dyslectici op school. Deze lijst is voor alle docenten op school inzichtelijk. Bij tussentijdse wijzigingen past het team Onderwijsondersteuning de lijst aan. De mentor van de leerling maakt deze wijzigingen kenbaar in het logboek van de leerling in Magister. Het team Onderwijsondersteuning legt de gestelde diagnose(s) van een leerling vast in Magister bij 'kenmerken'. De verklaring wordt altijd digitaal opgeslagen.

Bijlagen:

- Bijlage I: Overzicht compenserende maatregelen MVT
- Bijlage II: Protocol Dyslexie en ICT

Websites:

- [Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs 2021](#)
- [Balans Magazine.](#)
- [Examenblad](#)
- [Dyslexie Centraal](#)

Bijlage I: Overzicht compenserende maatregelen MVT

+ Vak	Compenserende maatregelen onderbouw	Compenserende maatregelen bovenbouw
Nederlands	extra tijd	extra tijd
Engels	extra tijd Woorden die fonetisch gezien kloppen, worden qua spelling niet fout gerekend. Luistervaardigheid: extra tijd om de vragen te kunnen lezen.	extra tijd Woorden die fonetisch gezien kloppen, worden qua spelling niet fout gerekend. Luistervaardigheid: extra tijd om de vragen te kunnen lezen.
Duits	extra tijd bij leesvaardigheid schrijfvaardigheid: spelling wordt minder zwaar aangerekend, alhoewel wij met onze nieuwe methode veel minder spelfouten bij dyslectici zien. Aantal fouten wordt gedeeld door 2. Luistervaardigheid en spreekvaardigheid: geen verschillen	extra tijd bij leesvaardigheid Bij luistervaardigheid wordt gebruikgemaakt van het Goethe luisterprogramma. Deze voorziet in extra leesen luistertijd
Frans	extra tijd We zijn soepeler met schrijffouten, bijvoorbeeld de accenten.	extra tijd We zijn soepeler met schrijffouten, bijvoorbeeld de accenten. We gebruiken in de bovenbouw voor alle leerlingen de dyslecten versie bij de KLUVA.

Bijlage II: Protocol Dyslexie en ICT

Aandachtspunten en adviezen voor dyslectische leerlingen:

- Werk zoveel mogelijk met een computer. De computer is een handige tool om problemen met spellen, lezen en schrijven te minimaliseren.
- Binnen de school geldt de afspraak dat je óf alle toetsen wel met Kurzweil maakt óf geen enkele toets met Kurzweil maakt. Alle toetsen die in een toetsweek worden afgenomen, maak je dus met Kurzweil in een apart lokaal.
- Zorg zelf voor een koptelefoon/oortjes (draadloos is niet toegestaan).
- Bedenk wel dat een computer en software hulpmiddelen zijn, ze zullen nooit alle problemen wegnemen. Het werken met een computer vereist ook vaardigheden en extra organisatie.
- Zorg dat je goede kennis hebt van de standaard (klassieke) software: tekstverwerking, spellingscontrole, overhoorsoftware, voordat je geavanceerde toepassingen in gaat zetten.
- Bij de kennis van tekstverwerking hoort ook kennis van bestandsbeheer en autocorrectie. Leer je documenten een duidelijke naam te geven en overzichtelijk op te slaan aan de hand van een mappenstructuur.
- Leer goed typen.
- De school betaalt de kosten voor de licentie Kurzweil. Je kunt gebruik maken van de licentie Kurzweil zolang je leerling van de RGO bent. Vraag naar de voorwaarden bij de coördinator onderwijsondersteuning (COO).
- Heb je extra hulp/ondersteuning nodig? Bespreek dit met je mentor. Je kunt hulp krijgen van bijvoorbeeld een dyslexiespecialist. Wanneer je wilt werken met tekst-naar-spraak- software, bespreek dit dan met de coördinator onderwijsondersteuning.

Aanvraag

- De aanvraag voor het werken met tekst-naar-spraak-software en/of het typen van toetsen voor alle vakken wordt door ouders gedaan bij de Coördinator onderwijsondersteuning (COO).
- De COO gaat na of de aanvraag wordt ondersteund door een op school aanwezige dyslexieverklaring en zorgt ervoor dat de benodigde verklaring wordt toegevoegd aan de teamdrive.
- Kurzweil Coördinator, ouders en leerling hebben een afstemmingsgesprek waarin de procedures en verwachtingen worden doorgenomen en afgesproken wordt wie welke verantwoordelijkheid draagt.

- Ouders zorgen voor een goed functionerende laptop. Bij niet voldoende financiële middelen van ouders volgt overleg met de teamleider en de controller.
- De leerling krijgt op de faciliteitenkaart een aantekening met de gemaakte afspraken.
- De examensecretaris en ICT worden op de hoogte gesteld van de gemaakte afspraken door de Kurzweil Coördinator.
- Kurzweil Coördinator informeert alle betrokkenen op school over de gemaakte afspraken (noteert het in het logboek), de administratie voegt het kenmerk toe in Magister.
- De aanvraag dient bij voorkeur zes weken voor aanvang van de start van de faciliteit plaats te vinden.
- Ouders en leerling ondertekenen dit protocol met de gemaakte afspraken.

Toetsen

- De docent zorgt ervoor dat hij voorafgaand aan de toets alle stappen heeft doorlopen. De toets is door de docent omgezet van een PDF naar een KES bestand en deze is door de docent op een USB-stick gezet.
- Tijdens de toets zit de leerling met het beeldscherm naar de docent toe zodat deze mee kan kijken.
- Tijdens toetsweken werkt de leerling op een laptop vanuit school in een Kurzweil lokaal. De leerlingen worden voor de toetsweek op de hoogte gesteld welk lokaal dit is. De RGO heeft een maximaal aantal laptops beschikbaar gesteld voor het werken met Kurzweil tijdens toetsweken. In volgorde van belangrijkheid moeten de volgende leerlingen op een schoollaptop hun toets maken:
 1. leerlingen die de computer als schrijfgerei gebruiken
 2. (voor-)examenklas leerlingen die een SE maken (A5, A4, H4, M3, A6, H5, M4)
 3. (voor-)examenklas leerlingen die een VT maken (A5, A4, H4, M3, A6, H5, M4)
 4. onderbouwleerlingen

Leerlingen die geen gebruik kunnen maken van een laptop vanuit school werken op hun eigen laptop. Tijdens de toets zit de leerling met het beeldscherm naar de docent zodat deze mee kan kijken.

- SE toetsen moeten worden gemaakt op een laptop van school. Zodra de SE toets buiten de toetsweek valt, moet de laptop tijdig worden gereserveerd bij de helpdesk.
- DIA-toetsen, rekentoetsen en KLUVA worden niet m.b.v. Kurzweil gemaakt en in het reguliere lokaal afgenomen.
- Bij de toets mogen spellingscontrole, woordvoorspelling en woordenschatlijsten gebruikt worden. Uitgezonderd zijn spellingtoetsen.
- De leerling mag geen gebruik maken van het internet. Het digitale woordenboek is geblokkeerd.
- De leerling ontvangt ook een papieren versie van de toets in Arial puntgrootte 12.

- De leerling antwoordt op een papieren blad (geschreven). Indien de leerling de antwoorden op de laptop typt, is dit vooraf afgesproken. Hiervoor is toestemming van het bevoegd gezag nodig.
- Na de toets controleert de docent of de toets en/of antwoorden niet zijn opgeslagen op de computer.
- Daarna neemt de docent de USB-stick in en wordt de computer afgesloten. De docent levert de USB-stick in op de administratie.
- De toets en antwoorden mogen niet opgeslagen worden op de laptop om geheimhouding van de toets te kunnen waarborgen. De ICT-deskundige controleert steekproefsgewijs de laptop. De leerling dient hieraan mee te werken.
- In geval van fraude gelden de normale regels - zie leerlingenstatuut en/of examenreglement - en zullen er in overleg met de directeur passende maatregelen genomen worden.
- De USB-stick wordt samen met een papieren versie van de toets in een envelop gedaan waarop duidelijk de naam van de leerling, klas, vak, tijdsduur toets (inclusief extra tijd) en eventuele toegestane hulpmiddelen vermeld staan. De vakdocent levert minimaal 5 werkdagen voor de toetsdag de toets in op de administratie.
- De administratie houdt bij of alle toetsen tijdig voor de betreffende leerling zijn aangeleverd.
- Voor aanvang van de toets, zorgt de administratie samen met ICT en de surveillant ervoor dat de toets in het lokaal geopend en weer op de goede manier afgesloten wordt.

Examenregels

- Ouders en leerling geven schriftelijk vóór 1 oktober van het betreffende examenjaar aan het examensecretariaat door of voor examenvakken tekst-naar-spraak-software/laptop gebruikt wordt, mits ondersteund door de op school aanwezige dyslexieverklaring en de leerling in eerdere schooljaren ook gebruik heeft gemaakt van tekst-naar-spraak-software/laptop. (Eventuele uitzondering na overleg met de examencommissie mogelijk).
- Leidend is het jaarlijks aangepaste document: 'Kandidaten met een ondersteuningsbehoefte, centrale examens VO en rekentoets VO' uitgebracht door het College van Toetsen voor Toetsen en Examens.
- Bij examentoetsen wordt een leerling na afloop begeleid door een surveillant naar het examensecretariaat. Daar worden de toetsen (en logboekgegevens) vanaf de USB-stick afgedrukt en ondertekend door surveillant en leerling.
- (School)examens worden afgenomen op een laptop van school.